

Onderwijssysteem

Ghana

beschreven en vergeleken met
het Nederlandse systeem

Dit document geeft informatie over het onderwijssysteem van Ghana. We leggen uit wat het Nederlandse equivalent is van de meest voorkomende diploma's uit Ghana met als doel: toelating tot het Nederlands hoger onderwijs.

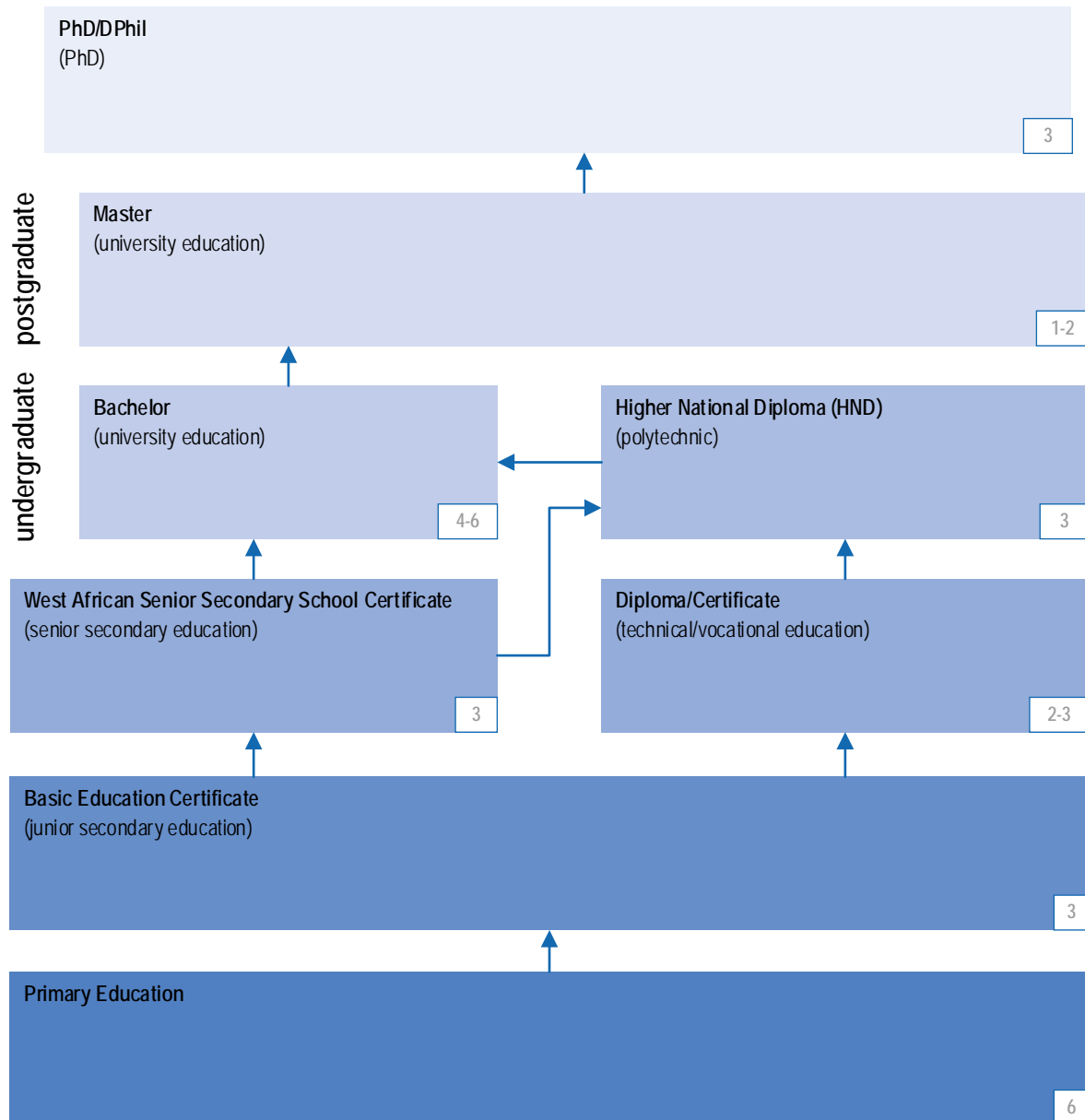
Disclaimer

We doen ons best om de informatie zo up-to-date mogelijk te houden. We aanvaarden echter geen aansprakelijkheid voor schade die is ontstaan als gevolg van fouten of onvolledige informatie in dit document.

Op deze publicatie, met uitzondering van het beeldmateriaal, is de Creative Commons Naamsvermelding NietCommercieel 3.0 Unported-licentie van toepassing. Ga naar www.nuffic.nl/cc/ voor meer informatie over het hergebruik van deze publicatie.

Onderwijssysteem Ghana

0 Duur van de opleiding

■ Waarderingstabel

In dit overzicht staan links de buitenlandse diploma's die het meest voorkomen bij toelating tot het hoger onderwijs. De andere kolommen tonen de Nederlandse waardering met de vergelijkbare niveaus in het Nederlandse en Europese kwalificatieraamwerk.

Buitenlands diploma	Nederlandse waardering en NLQF-niveau		EQF-level
<i>Senior Secondary School Certificate</i> (ten minste 6 vakken met een score van A t/m C)	havodiploma	4	4
<i>West African Senior Secondary School Certificate</i> (ten minste 6 vakken met een score van A1 t/m C6)	havodiploma	4	4
<i>Higher National Diploma</i> (HND)	2 jaar hbo	5	5
<i>Bachelor graad</i> (4 jaar)	bachelorgraad in het hbo of 2 jaar wo	6	6
<i>Bachelor graad</i> (6 jaar)	4 jaar wo	6	6
<i>Master graad</i> (1 jaar)	mastergraad in het hbo of bachelorgraad in het wo	7/6	7/6
<i>Master graad</i> (2 jaar)	mastergraad in het wo	7	7

NB

- Dit is een globaal advies waaraan je geen rechten kunt ontleen.
- NLQF = Nederlands kwalificatieraamwerk; EQF = Europees kwalificatieraamwerk.
- Het EQF/[NLQF-niveau](#) zegt niet zozeer iets over de studie-inspanning of -inhoud, maar wel over wat iemand kan en weet als een bepaald leerproces is afgerond.
- Informatie over de Nederlandse waarderingen staat op onze website: [onderwijssysteem Nederland](#).
- [SBB, Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven](#), waardeert buitenlandse diploma's en opleidingen op vmbo- en mbo-niveau. De waardering kan afwijken wanneer SBB het diploma waardeert voor toelating tot het mbo of de arbeidsmarkt.

■ **Introductie**

De Republiek Ghana ligt aan de westkust van Afrika. Sinds 1877 is Accra de hoofdstad van Ghana. Op 6 maart 1957 verwierf het land onafhankelijkheid van het Verenigd Koninkrijk.

Ghana heeft ruim 24.300.000 inwoners, waarvan ongeveer de helft in stedelijke gebieden leeft. De officiële taal van Ghana is Engels. Naast deze taal zijn er nog vele inheemse talen, waarvan de Akan talen *Fante*, *Akuapim Twi* en *Asante Twi* de meest voorkomende zijn.

Ghana is een democratische republiek. Sinds 2009 is John Atta Mills zowel staatshoofd als president van Ghana. De president en vicepresident worden gekozen voor een termijn van 4 jaar. Het land is verdeeld in tien bestuurlijke regio's: *Northern*, *Central*, *Eastern*, *Western*, *Volta*, *Brong Ahafo*, *Ashanti*, *Greater Accra*, *Upper West* en *Upper East*. Deze regio's zijn op hun beurt weer verdeeld in 138 districten.

De politieke verantwoordelijkheid voor het onderwijs ligt bij het Ghanese ministerie van Onderwijs (*Ministry of Education*). Dit ministerie heeft enkele instanties onder zich, waaronder de *Ghana Education Service*, de *Ghana Library Board*, het *Bureau of Ghana Languages*, de *Ghana Book Development Council*, de *National Commission for UNESCO*, het *National Service Secretariat* en de *National Council for Tertiary Education* en *National Accreditation Board* – beide verantwoordelijk voor het hoger onderwijs. De *Ghana Education Service* is verantwoordelijk voor de implementatie van het beleid met betrekking tot lager en voortgezet (algemeen vormend en beroepsgericht) onderwijs, zoals opgesteld door het ministerie van Onderwijs. Onder de *Ghana Education Service* valt ook de *Curriculum Research and Development Division*, een instantie die verantwoordelijk is voor de ontwikkeling, implementatie en evaluatie van het nationale curriculum met betrekking tot het voortgezet onderwijs.

Het ministerie van Onderwijs wordt vertegenwoordigd door tien regionale kantoren en 138 districtskantoren. Deze kantoren zijn verantwoordelijk voor de lokale implementatie van het nationale onderwijsbeleid. Daarnaast houden zij zich bezig met het bestuur van scholen en zijn ze verantwoordelijk voor toezicht, budgettering en het verzamelen van gegevens en analyses voor elk district. De *West African Examinations Council*, *Ghana National Office* is belast met het afnemen van nationale examens in het lager en voortgezet onderwijs. Technisch en middelbaar beroepsonderwijs wordt gecoördineerd door de *Council for Technical and Vocational Education and Training (TVET)*.

De belangrijkste wetgeving, beleidsdocumenten en rapporten op het gebied van onderwijs in Ghana zijn:

- Education Act, 1961;
- Dzobo Report, 1973;
- New Structure and Content of Education, 1974;
- Education Commission Report on Basic and Secondary Education, 1987/88;
- Education Reform Programme, 1987/88;
- University Relationalization Committee Report, 1988;
- Free Compulsory Universal Basic Education (FCUBE) Programme, 1996 (voortkomend uit de Grondwet van 1992);
- Ghana Education Trust Fund – GET Fund Act 2000.

Het onderwijsstelsel in Ghana wordt in beginsel getypeerd door een binaire structuur, met universiteiten enerzijds en *polytechnics* anderzijds. Sinds de in 1987 doorgevoerde hervormingen, kent het onderwijssysteem een 6+3+3+4 structuur. Dit houdt in: 6 jaar lager onderwijs, gevolgd door twee maal 3 jaar voortgezet onderwijs (*Junior Secondary* en *Senior Secondary*) en 4 jaar hoger onderwijs (bacheloropleidingen). Masteropleidingen hebben een nominale studieduur van 1 of 2 jaar.

Met ruim 12.000 lagere scholen, 5.500 *Junior Secondary Schools*, 700 *Senior Secondary Schools*, 18 technische instituten, 21 *nurse training colleges*, 3 theologische *colleges*, 20 *university colleges*, 6 *tutorial colleges*, 10 *polytechnics*, 6 publieke en 3 privé-universiteiten hebben de meeste Ghanezen relatief gemakkelijk toegang tot het onderwijs.

Het onderwijs is verplicht voor de leeftijdscategorie van 6 tot 15 jaar. De officiële voertaal in het Ghanese onderwijs is Engels, behalve in de eerste jaren van het lager onderwijs. Daar wordt per regio namelijk de meest voorkomende inheemse taal als voertaal gebruikt.

Het academisch jaar loopt van augustus tot en met mei.

■ Basis- en voortgezet onderwijs

Lager onderwijs en de onderbouw van het voortgezet onderwijs (*Junior Secondary*) zijn in Ghana vrij toegankelijk. Ten grondslag hieraan ligt het *Free Compulsory Universal Basic Education (FCUBE) Programme* uit 1996. Het voornaamste doel van dit beleidsplan was ervoor te zorgen dat ieder leerplichtig kind uiterlijk in 2005 toegang had tot kwalitatief goede *basic education*.

Het voorschools onderwijs, bestaande uit de *crèche* (leeftijdscategorie 3 tot 4 jaar) en de kleuterschool (leeftijdscategorie 4 tot 6 jaar), is tegenwoordig verplicht.

Volgens de *Ghana Education Service* waren er in 2008 meer dan 15.000 kleuterscholen in Ghana, met in totaal meer dan 1.200.000 ingeschreven kinderen. Het voornaamste doel van het voorschools onderwijs is de bevordering van de geestelijke en lichamelijke gezondheid. Het curriculum is onder andere gericht op taalontwikkeling, tellen, schrijven, tekenen, muziek en dans.

Basisonderwijs

Vanaf de leeftijd van 6 jaar zijn kinderen in Ghana leerplichtig. Dit is tevens de leeftijd waarop ze beginnen in het basisonderwijs. Het basisonderwijs heeft een duur van 6 jaar en bestaat uit een 3-jarige onderbouw (*Lower Primary*) en een 3-jarige bovenbouw (*Upper Primary*). Gedurende het basisonderwijs ligt de nadruk van het curriculum op lezen en schrijven, rekenen en de ontwikkeling van probleemoplossend vermogen. Leerlingen krijgen les in onder andere Engels en de regionale inheemse taal, rekenen, biologie, muziek, dans, handvaardigheid en burgerschapsvorming. Een eindexamen wordt niet verleend. Bij de afsluiting van het basisonderwijs zijn leerlingen normaliter 12 jaar oud. Het basisonderwijs kent een schooljaar van 40 weken.

Voortgezet onderwijs

Het voortgezet onderwijs in Ghana bestaat uit een onder- en bovenbouw, elk van 3 jaar. De onderbouw van het voortgezet onderwijs, het *Junior Secondary*, vormt de afsluiting van de leerplichtige jaren. Zij zijn dan normaliter 15 jaar oud. Gedurende het *Junior Secondary* volgen scholieren les in onder andere de vakken Engels, wiskunde, *social studies* en *integrated science*, naast de vakken *basic design and technology*, *religious and moral education*, Frans en ICT. Aan het eind van de onderbouw doen scholieren examens voor het *Basic Education Certificate*. Een schooljaar in het *Junior Secondary* telt 45 weken.

Gedurende de bovenbouw van het voortgezet onderwijs, het *Senior Secondary*, volgt men les in de vakken Engels, wiskunde, *social studies* en *integrated science*. Naast deze vakken kan men kiezen uit verschillende keuzevakken. Deze keuzevakken zijn te volgen in de richtingen landbouw, bedrijf, techniek en beroep, en algemeen onderwijs (kunsten of wetenschappen). De bovenbouw van het voortgezet onderwijs wordt afgesloten met de examens voor het *West African Senior Secondary School Certificate (WASSC)*, dat sinds 2007 het *Senior Secondary School Certificate* vervangen heeft. Deze examens worden afgenomen door de *West African Examinations Council, Ghana National Office*. Voor het *West African Senior Secondary School Certificate* doen scholieren examens in vier verplichte vakken, te weten Engels, wiskunde, *social studies* en *integrated science*. Daarnaast dienen zij in drie of vier keuzevakken (in de hierboven genoemde richtingen) examens af te leggen. Bij afsluiting van de bovenbouw van het voortgezet onderwijs zijn leerlingen doorgaans 18 jaar oud. Een schooljaar duurt hier 40 weken.

Het niveau van het *Senior Secondary School Certificate* is bij voldoende resultaat (ten minste zes vakken met een score van A t/m C) vergelijkbaar met dat van een havodiploma.

Het niveau van het *West African Senior Secondary School Certificate* is bij voldoende resultaat (ten minste zes vakken met een score van A1 t/m C6) vergelijkbaar met dat van een havodiploma.

Door een hervorming van het onderwijs werd in 2007 de nominale duur van de bovenbouw met 1 jaar verlengd, waardoor een 4-jarige bovenbouw ontstond. Deze hervorming werd door de nieuwe regering in 2009 echter teruggedraaid, waardoor momenteel de nominale duur weer 3 jaar bedraagt. De kortstondige hervorming heeft geen effect gehad op de waardering van het *Senior Secondary School Certificate* in Nederland.

Voor leerlingen van het *Junior Secondary* bestaat er, naast overgang naar het *Senior Secondary*, de mogelijkheid om verder te studeren binnen het middelbaar beroepsonderwijs. In Ghana wordt het middelbaar beroepsonderwijs aangeboden aan middelbare technische en beroepsgerichte instellingen. Aan deze instellingen worden opleidingen aangeboden in diverse technische en beroepsgerichte richtingen, bijvoorbeeld een opleiding tot timmerman, elektricien of kleermaker. Deze opleidingen worden doorgaans na 2 of 3 jaar afgesloten met ambachtelijke examens die leiden tot diverse diploma's of certificaten.

■ Toelating hoger onderwijs

Aan het einde van het voortgezet onderwijs leggen leerlingen examens af voor het *West African Senior Secondary School Certificate*. Voor toelating tot *undergraduate* opleidingen aan Ghanese universiteiten dient men op het *West African Senior Secondary School Certificate* in beginsel voor ten minste zes vakken (drie verplichte vakken + drie keuzevakken) een *pass* (*grade A t/m E*) of A t/m D voor het SSCE te hebben behaald met een *aggregate* score van ten hoogste 24 of een *grade A1* tot en met C6 in ten minste drie verplichte vakken en drie keuzevakken met een *aggregate* score van ten hoogste 36. Afhankelijk van de gekozen studierichting kunnen er aanvullende eisen worden gesteld met betrekking tot de keuzevakken waarin succesvol examen moet zijn afgelegd. Voor toelating tot opleidingen aan *polytechnics* dient men formeel aan dezelfde eisen te voldoen.

Echter, de praktijk wijst uit dat leerlingen die slechter hebben gescoord op het *West African Senior Secondary School Certificate* toegelaten worden tot *polytechnics* en de betere leerlingen worden toegelaten tot opleidingen aan universiteiten.

■ Hoger onderwijs

Het onderwijsstelsel in Ghana wordt in beginsel gekenmerkt door een duidelijke binaire structuur, met academische universiteiten enerzijds en beroepsgerichte *polytechnics* anderzijds. Hoger onderwijs wordt in Ghana verzorgd door *polytechnics* en universiteiten, *university colleges*, *theological colleges* en *tutorial colleges*. Momenteel kent het land drie erkende *theological colleges*, twintig *university colleges*, zes *tutorial colleges*, tien *polytechnics* en negen universiteiten, waarvan het merendeel uit publieke instellingen bestaat.

Universiteiten hebben het recht hun eigen graden te verlenen. *University colleges* zijn privé-instellingen die verbonden zijn aan erkende universiteiten. Hun opleidingen worden goedgekeurd door een universiteit en aan het eind van het programma wordt de graad verleend door de desbetreffende universiteit. *Polytechnics* verzorgen voornamelijk hoger beroepsgerichte opleidingen en *tutorial colleges* bereiden studenten voor op de examens van erkende beroepsorganisaties. Alle hogeronderwijsinstellingen en hun onderwijsprogramma's worden geaccrediteerd door de *National Accreditation Board* (zie onder [Accreditatie en kwaliteitszorg](#)).

■ Universitair onderwijs

Universitair onderwijs in Ghana bestaat uit drie cycli, namelijk bacheloropleidingen, masteropleidingen en PhD-opleidingen.

Bacheloropleidingen

Voor toelating tot bacheloropleidingen dient men in beginsel in het bezit te zijn van een (*West African*) *Senior Secondary School Certificate* met 6 *passes* en een *aggregate score* van ten hoogste 24. Afhankelijk van de gekozen studierichting, bedraagt de nominale duur van bacheloropleidingen 2 tot 4 jaar (2 jaar voor een *top-up* na een *HND*, 4 jaar voor directe toelating na het voortgezet onderwijs). De meeste bacheloropleidingen duren 4 jaar, maar opleidingen in de richting geneeskunde (*medicine and surgery*) of tandheelkunde (*dental surgery*) kennen een nominale studieduur van 6 jaar. Ieder jaar van een bacheloropleiding wordt een niveau toebedeeld; het eerste jaar is *level 100*, het tweede jaar *level 200*, het derde jaar *level 300* en het vierde jaar *level 400*. Bacheloropleidingen in Ghana kennen over het algemeen een zeer grote mate van specialisatie. Het betreft meestal opleidingen in één hoofdrichting, hoewel het mogelijk is om een tweede (verwante) studierichting te kiezen.

Niet alle bacheloropleidingen worden afgesloten met een scriptie. Bachelorgraden geven in Ghana in beginsel toelating tot masteropleidingen. Voor toelating tot masteropleidingen dient men in de praktijk te beschikken over een bachelorgraad met ten minste *second class honours*.

Het niveau van de *Bachelor graad* na een nominaal 4-jarige opleiding is vergelijkbaar met dat van een *bachelorgraad* in het hoger beroepsonderwijs of met 2 jaar wetenschappelijk onderwijs, afhankelijk van de studierichting.

Het niveau van de *Bachelor graad* na een nominaal 6-jarige opleiding is vergelijkbaar met dat van 4 jaar wetenschappelijk onderwijs.

Masteropleidingen

De nominale duur van masteropleidingen bedraagt 1 of 2 jaar. Voor toelating tot een masteropleiding dient men te beschikken over een bachelorgraad. Deze opleidingen bouwen in de meeste gevallen voort op de richting van de behaalde bachelorgraad.

In grote lijnen komen twee soorten masteropleidingen het meest voor: gedurende de nominaal 1-jarige masteropleidingen worden theoretische vakken gevolgd. De opleiding wordt vervolgens afgesloten met een scriptie, meestal gebaseerd op literatuuronderzoek. Daarnaast kent men in Ghana de nominaal 2-jarige onderzoeksmasters, de *Master of Philosophy* opleidingen. Gedurende deze opleidingen volgt men een jaar theoretische vakken. Vervolgens voert men zelfstandig onderzoek uit en wordt de opleiding afgesloten met een scriptie. Beide soorten mastergraden geven in beginsel toegang tot de promotie.

Het niveau van de *Master graad* na een nominaal 1-jarige opleiding is vergelijkbaar met dat van een mastergraad in het hoger beroepsonderwijs of met een bachelorgraad in het wetenschappelijk onderwijs, afhankelijk van de studierichting.

Het niveau van de *Master graad* na een nominaal 2-jarige opleiding is vergelijkbaar met dat van een mastergraad in het wetenschappelijk onderwijs.

PhD

Het doctoraat wordt uitgereikt na een periode van minimaal 3 jaar onderzoek in het kader van de promotie. Voor toelating dient men in het bezit te zijn van een

mastergraad. De titels die verleend worden na het succesvol afronden van de promotie zijn *PhD* en *DPhil*.

■ Hoger beroepsgericht onderwijs

Hoger beroepsgerichte opleidingen worden in Ghana voornamelijk verzorgd door *polytechnics*. Alhoewel men voor toelating tot *undergraduate* programma's formeel dezelfde eisen stelt als voor toelating tot universiteiten, een *Senior Secondary School Certificate* met 6 *passes* en een *aggregate* score van ten hoogste 24, blijkt in de praktijk dat leerlingen met lagere resultaten toch worden toegelaten tot opleidingen aan *polytechnics*. Van oorsprong zijn *polytechnics* geen hogeronderwijsinstellingen, maar middelbare beroepsinstellingen. In 1993 zorgde een onderwijshervorming (de *Polytechnic Law*) ervoor dat de *polytechnics* ook hoger onderwijs gingen verzorgen. Naast hoger beroepsgerichte opleidingen bieden sommige *polytechnics* overigens ook nog steeds middelbare beroepsopleidingen aan.

Daarnaast zijn er inmiddels al *polytechnics* die, naast opleidingen leidend tot het *Higher National Diploma*, ook bacheloropleidingen aanbieden. Tot voor kort was dit nog voorbehouden aan universiteiten.

Higher National Diploma (HND)

De meest voorkomende opleidingen die aan *polytechnics* worden gegeven, leiden tot het *Higher National Diploma (HND)*. *Polytechnics* bieden nominaal 3-jarige *HND*-programma's aan in de toegepaste wetenschappen, techniek en in bedrijfskundige richtingen. De opleidingen zijn zeer beroepsgericht van aard. Het *HND* is een centraal gecertificeerde kwalificatie die wordt uitgereikt door de *National Board for Professional and Technician Examinations (NABPTEx)*. NABPTEx is een wettelijk aangestelde examinerende instantie die ook verantwoordelijk is voor de samenstelling van het curriculum van het *HND*. In beginsel kunnen studenten die in het bezit zijn van een *HND* instromen in het derde jaar van bacheloropleidingen aan universiteiten, mits het *HND* is behaald in een aansluitende richting. Ghanese universiteiten houden rekening met het lagere aanvangsniveau van *HND*-opleidingen bij instroming in hun bacheloropleidingen. Bij de waardering van het *HND* in Nederland wordt het lagere aanvangsniveau van *HND*-opleidingen in vergelijking met dat van hbo-bacheloropleidingen eveneens in aanmerking genomen.

Het niveau van het *Higher National Diploma (HND)* is vergelijkbaar met dat van 2 jaar hoger beroepsonderwijs.

■ Beoordelingssystemen

De bovenbouw van het voortgezet onderwijs (*Senior Secondary*) gebruikt een beoordelingssysteem dat bestaat uit de letters A t/m F en de cijfers 1 t/m 6.

<i>SSSC letter/grade interpretation</i>		<i>WASSCE letter/grade interpretation</i>		Omschrijving	Betekenis
A	1	A1	1	Excellent	Uitstekend
B	2	B2	2	Very good	Zeer goed
C	3	B3	3	Good	Goed
D	4	C4	4	Credit	Ruim voldoende
		C5	5	Credit	Ruim voldoende
		C6	6	Credit	Ruim voldoende
E		D7		Pass	Voldoende
		E8		Pass	Voldoende
F		F9		Fail	Onvoldoende

In het hoger onderwijs kunnen beoordelingssystemen enigszins verschillen. Binnen een universiteit kunnen deze zelfs verschillen (bachelor vs. master). Voor de *University of Ghana* geldt het volgende systeem voor bacheloropleidingen:

In cijfers	<i>Letter grade</i>	In percentages	Omschrijving	Betekenis
4	A	70 – 100	<i>Excellent</i>	Uitstekend
3.75	A-	65 – 69	<i>Very Good</i>	Zeer goed
3.5	B+	60 – 64	<i>Good</i>	Goed
3	B	55 – 59	<i>Above average</i>	Ruim voldoende
2.5	B-	50 – 54	<i>Pass</i>	Voldoende
2	C+	45 – 49	<i>Pass</i>	Voldoende
1.5	C	40 – 44	<i>Pass</i>	Voldoende
1	D	30 – 39	<i>Fail</i>	Onvoldoende
0	F	0 – 29	<i>Fail</i>	Onvoldoende
0	X	-	<i>Fail</i>	Onvoldoende
-	Z	-	<i>Disqualification</i>	Gediskwalificeerd
-	I	-	<i>Incomplete</i>	Incompleet
-	Y	-	<i>Continuing</i>	Voortgezet

■ **Accreditatie en kwaliteitszorg**

De *National Accreditation Board* (NAB) valt onder het ministerie van Onderwijs en is in Ghana verantwoordelijk voor de accreditatie en kwaliteitszorg in het hoger onderwijs. De NAB werd in 1993 opgezet door de regering en is sindsdien verantwoordelijk voor onder andere de accreditatie van alle publieke instellingen en privé-instellingen van hoger onderwijs en hun onderwijsprogramma's. Daarnaast publiceert de NAB jaarlijks een lijst van geaccrediteerde instellingen en adviseert zij de president inzake de status van hogeronderwijsinstellingen.

Op de [website](#) van de NAB kunt u nagaan of een hogeronderwijsinstelling in Ghana erkend is.

■ **Samenstelling dossier**

Voor het secundair onderwijs is het getuigschrift van het West Africa Senior Secondary School Certificate of het Senior Secondary School Certificate nodig.

Voor het tertiair onderwijs dienen alle behaalde hoger onderwijsdiploma's met vakkenoverzichten annex cijferlijsten te worden overgelegd.

■ **Overzicht hogeronderwijsinstellingen**

[Overzicht](#) van geaccrediteerde hogeronderwijsinstellingen en hun opleidingen.

■ **Handige websites**

- Officiële [website](#) van de regering van Ghana met informatie over het ministerie van Onderwijs.
- [Website](#) van de *National Accreditation Board* (NAB) met de lijst van geaccrediteerde hogeronderwijsinstellingen en hun studieprogramma's.
- [Website](#) van de *West African Examinations Council, Ghana National Office* (WAEC Ghana).